

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vaccinatie voor tieners tegen meningokokken- ziekte

In september 2017 heeft de minister van VWS besloten tot invoering van de vaccinatie tegen meningokokken A, C, W en Y. Sinds 1 mei 2018 krijgen peuters van 14 maanden deze vaccinatie al. Vanaf oktober 2018 krijgen tieners, die tussen 1 mei en 31 december 2018 14 jaar worden, de meningokokken ACWY-vaccinatie aangeboden. In 2019 krijgen alle jongeren die dan 14 jaar worden een uitnodiging voor vaccinatie.

In juli 2018 heeft de staatssecretaris van VWS vervolgens besloten om alle jongeren geboren tussen 1 januari 2001 en 1 mei 2004 een vaccinatie aan te bieden. Het is de bedoeling dat eind 2019 al deze jongeren gevaccineerd zijn. Met dit besluit wil de staatssecretaris de gestage toename van besmettingen met meningokokken type W tegengaan.

De verwachting is dat ouders van tieners en kinderen in de basisschoolleeftijd met vragen over de ziekte en de vaccinatie hun huisarts zullen bellen met vragen. Dit informatieblad biedt u antwoorden op mogelijke vragen.

Meningokokkenziekte

Waarom wordt nu gevaccineerd tegen meningokokken ACWY?

Sinds oktober 2015 stijgt in Nederland het aantal patiënten met meningokokkenziekte W. De ziekte komt het meest voor bij jonge kinderen, tieners en 65-plussers.

Hoewel de kans om meningokokkenziekte W op te lopen heel klein is, is het wel belangrijk een verdere stijging van het aantal ziektegevallen te voorkomen. Dat is de reden dat deze vaccinatie nu wordt ingevoerd. Er is geen vaccin tegen alleen type W, daarom wordt gevaccineerd met MenACWY-vaccin.

Hoe groot is de kans dat je meningokokkenziekte type W krijgt?

Die kans is gelukkig heel klein. In 2017 waren er 80 patiënten in heel Nederland (17 miljoen inwoners). In de eerste helft van 2018 zijn 65 patiënten gemeld. De incidentie is momenteel 0,76 per 100.000 personen.

Wat is meningokokkenziekte?

Meningokokkenziekte wordt veroorzaakt door meerdere typen meningokokken. Deze bacteriën kunnen hersenvliesontsteking of bloedvergiftiging veroorzaken. Het sterftcijfer bij ziekte veroorzaakt door een meningokokken W-besmetting is relatief hoog. Op dit moment is de mortaliteit 16%. Voor een meningokokken B-besmetting ligt de mortaliteit op 4-6%.

Hoe krijg je meningokokkenziekte?

Je kunt de bacterie bij je dragen zonder zelf ziek te zijn. Doorgaans duurt dit dragerschap enkele maanden. Je kunt een ander dan besmetten door te hoesten, niezen of zoenen.

Vaccinatie via de Jeugdgezondheidszorg

Wie krijgt de vaccinatie in 2018 aangeboden?

Peuters van 14 maanden: Sinds mei 2018 krijgen zij op het consultatiebureau een vaccinatie tegen meningokokken ACWY. Deze vaccinatie vervangt de vaccinatie tegen meningokokken C, die deze jonge kinderen sinds 2002 kregen aangeboden in het kader van het Rijksvaccinatieprogramma.

Tieners die 14 jaar worden tussen 1 mei en 31 december 2018: In de periode oktober t/m december 2018 krijgen zij een vaccinatie tegen meningokokken ACWY aangeboden. Zij krijgen de vaccinatie in de bovenarm.

Wie krijgt de vaccinatie in 2019 aangeboden?

- Peuters die in 2019 14 maanden worden.
- Tieners die in 2019 14 jaar worden.
- Alle jongeren geboren tussen 1 januari 2001 en 1 mei 2004 (ongeveer 650.000). Dit betreft een eenmalige extra oproep.

Waarom alleen deze groepen kinderen?

Onder jonge kinderen en tieners is een toename in het aantal ziektegevallen. Door deze leeftijdsgroepen te vaccineren, voorkomen we besmetting op grotere schaal. In een aantal jaar wordt zo groepsbescherming tegen de gevaarlijke bacterie opgebouwd.

Tieners spelen een grote rol in het verspreiden van de meningokokken, o.m. doordat ze veel sociale contacten hebben in veel verschillende sociale groepen. Ze lopen daarom meer kans om besmet te worden en de bacterie onbewust te verspreiden. Door hen te vaccineren, wordt het snelst resultaat geboekt in het terugdringen van de verspreiding onder de hele bevolking.

Wat is het doel van de vaccinatie?

Het doel van de vaccinatie is het terugdringen van ziektegevallen meningokokken type W. Direct: door vaccinatie van twee groepen kinderen worden zij zelf beschermd. Indirect: door het vaccineren van de tieners, wordt de overdracht van de bacterie verkleind en neemt de besmettingskans af.

Deze vaccinatie beschermt niet tegen meningokokken type B. Voor meer informatie over deze bacterie zie de website van het RIVM, www.rivm.nl/vaccinatiesopmaat.

Welk vaccin wordt toegediend?

Het betreft 1 vaccinatie van 0,5 ml. Het vaccin dat in 2018 gebruikt wordt is Nimenrix®.

Wanneer krijgt een tiener de uitnodiging?

Als een kind dit jaar tussen 1 mei en 31 december 14 jaar wordt, krijgt hij of zij vanaf half september een uitnodiging voor een vaccinatie. De vaccinatie wordt tussen 1 oktober en 31 december gegeven. Het verschilt per regio wanneer een tiener de uitnodiging krijgt. In de brief die de tiener ontvangt, staat waar en wanneer de vaccinatie wordt aangeboden.

Jongeren geboren tussen 1 januari 2001 en 1 mei 2004 of geboren in 2005 krijgen in 2019 een uitnodiging.

Hoe lang biedt de vaccinatie bescherming?

De vaccinatie tegen meningokokken ACWY biedt op de tienerleeftijd bescherming voor minimaal 5 jaar.

Is Nederland het eerste land dat tieners vaccineert tegen meningokokkenziekte W?

Nee, in andere landen wordt al langer gevaccineerd. In het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld was al eerder een stijging van het aantal zieken door meningokokken W. Sinds augustus 2015 krijgen tieners daar het MenACWY-vaccin. In Oostenrijk krijgen 12-jarigen een MenACWY-vaccinatie. En in de VS krijgen tieners deze vaccinatie ook.

Veiligheid en ervaring met het vaccin

Is het vaccin veilig?

In Nederland zijn twee vaccins geregistreerd die beschermen tegen meningokokken ACWY. Nimenrix® en Menveo®. Zoals bij alle vaccins die geregistreerd zijn voor gebruik in Nederland, is de veiligheid van beide meningokokken ACWY-vaccins uitgebreid onderzocht en zijn de vaccins veilig bevonden.

Hoe lang is er al ervaring met dit vaccin?

Nimenrix®, dat in het Rijksvaccinatieprogramma gebruikt wordt, is sinds 2012 op de markt. Menveo® is sinds 2010 op de markt. Het MenACWY-vaccin wordt sindsdien toegediend aan reizigers die naar een land gaan waar ze extra risico lopen op meningokokkenziekte door een van de vier typen.

Heeft de inenting bijwerkingen?

Ieder vaccin kan lichte bijwerkingen geven, die meestal mild en kortdurend van aard zijn. De bijwerkingen zijn vergelijkbaar met die van het MenC-vaccin. Bijwerkingen die het meest voorkomen na een meningokokken ACWY-vaccinatie zijn: pijn, verharding of roodheid op de plek waar geprikt is, hoofdpijn, koorts ($\geq 38^{\circ}\text{C}$) en niet lekker voelen. Kinderen kunnen ook last hebben van slaperigheid.

Wat zit er in het vaccin?

In de bijsluiter staat beschreven uit welke bestanddelen het meningokokken ACWY-vaccin precies bestaat. Meer informatie over de verschillende bestanddelen en hun functie is te vinden op de website van het Rijksvaccinatieprogramma: [Rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/wat-zit-er-in](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksvaccinatieprogramma/rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/wat-zit-er-in). Daar zijn ook de bijsluiters van de vaccins te lezen [Rijksvaccinatieprogramma.nl/bijwerkingen/bijsluiters](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksvaccinatieprogramma/rijksvaccinatieprogramma.nl/bijwerkingen/bijsluiters).

Vaccinatie van kinderen die nu niet door de Jeugdgezondheidszorg gevaccineerd worden

Waar kunnen kinderen die nu niet door de Jeugdgezondheidszorg gevaccineerd worden terecht voor vaccinatie?

- Kinderen die in 2019 14 maanden of 14 jaar worden, worden in 2019 door de Jeugdgezondheidszorg uitgenodigd.
- Jongeren geboren tussen 1 januari 2001 en 1 mei 2004 worden eveneens in 2019 uitgenodigd voor vaccinatie.
- Kinderen in andere leeftijdsgroepen dan hierboven vermeld, krijgen op dit moment geen uitnodiging voor een vaccinatie. Deze kinderen lopen heel weinig risico op de ziekte.

Als ouders hun kind toch nu graag willen laten vaccineren, is de huisarts degene om dit mee te bespreken. Een alternatief is het reizigersspreekuur van de GGD of een vaccinatiecentrum.

De vaccinatie is dan niet gratis. Het vaccin moet meestal zelf betaald worden, afhankelijk van zorgverzekeraar en eigen zorgpakket. Het vaccin kost via de apotheek ongeveer 60 euro. Sommige aanvullende verzekeringen vergoeden vaccinaties.

Is het vaccin voldoende beschikbaar voor huisarts en reizigersspreekuur?

De beschikbaarheid van het vaccin op de vrije markt is momenteel erg wisselend, waardoor het op sommige momenten niet verkrijgbaar is via de apotheek. Of de GGD voldoende vaccin beschikbaar heeft, verschilt per regio (dit is o.a. afhankelijk van de groothandel waar zij vaccins bestellen). Mede daarom hanteren GGD' en op hun reizigersspreekuur onderling een verschillend beleid. De ene GGD vaccineert wel kinderen op verzoek van de ouders met MenACWY-vaccin, de andere GGD reserveert het vaccin voor mensen die vanwege hun reis extra risico lopen.

Mogelijke opname in het Rijksvaccinatieprogramma

De vaccinatie dit jaar van 14-jarigen en volgend jaar van 14-18-jarigen is onderdeel van een uitbraakmaatregel van het ministerie van VWS. Het RIVM verwacht dat een vaccinatie tegen meningokokken ACWY voor 14-jarigen vanaf 2020 deel zal gaan uitmaken van het Rijksvaccinatieprogramma.

Voorlichtingscampagne Deel dit niet met je vrienden.nl

Om jongeren en hun ouders goed voor te lichten over deze vaccinatie en de ziekte waartegen die beschermt, start het RIVM begin september met landelijke voorlichting onder de noemer Deel dit niet met je vrienden. Deze titel verwijst naar de besmettelijkheid van meningokokken en maakt duidelijk dat vaccinatie bijdraagt aan groepsbescherming.

Meer informatie over MenACWY-vaccinatie voor ouders

Ouders kunnen met vragen terecht bij de lokale Jeugdgezondheidszorg.

Website voor ouders en jongeren specifiek voor deze vaccinatie: [Deel dit niet met je vrienden.nl](https://www.deel-dit-niet-met-je-vrienden.nl)

Via de website kunnen jongeren ook chatten met een jeugdarts als zij specifieke vragen hebben.

Website RVP: [Rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/menacwy](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksvaccinatieprogramma/rijksvaccinatieprogramma.nl/vaccinaties/menacwy).

Meer informatie voor professionals op websites of via contact met het RIVM:

Websites RIVM: [Rijksvaccinatieprogramma.nl/professionals](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rijksvaccinatieprogramma/rijksvaccinatieprogramma.nl/professionals) en www.lci.rivm.nl/richtlijnen/meningokokken-acwy-vaccinatie.

Professionals kunnen ook contact opnemen met een medisch adviseur RIVM:

RIVM-DVP NO

(Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland, Overijssel en Gelderland) 088 678 89 50

RIVM-DVP West

(Noord-Holland, Zuid Holland en Utrecht) 088 678 89 30

RIVM-DVP Zuid

(Zeeland, Brabant en Limburg) 088 678 89 40

Dit is een uitgave van:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

Augustus 2018

HAAL DIE PRIK TEGEN MENINGOKOKKENZIEKTE

De zorg voor morgen begint vandaag